

AKO RIEŠIŤ MORÁLNE DILEMY?

Predmet: Lekárska etika

Študijný program: Zubné lekárstvo

Mgr. Juraj Čáp, PhD.

Prezentácia č. 3.

Rozhodovanie v praxi lekára

- Rozhodnutie lekárov ma ďalekosiahle dôsledky na fyzické, psychické zdravie a kvalitu života pacientov ako aj ich rodín.

Morálna dilema – príklad

- ... Ste lekár, ktorý nesúhlasí s vykonávaním interrupcie a to z osobných a / alebo náboženských dôvodov. Vaša prax je jediná v malom meste a máte pacientku, ktorá chce alebo potrebuje interrupciu.
- *Čo by ste mali urobiť?*

Morálna dilema – príklad

- Do ordinácie obvodného lekára prichádza pacient a praje si vyšetrenie na AIDS. Priznáva sa, že mal mimomanželský pomer. Je zistená HIV pozitivita. Pacient nesúhlasí, aby o tejto situácii bola informovaná jeho žena, pretože má strach z rodinného rozvratu. Sľubuje, že bude používať kondóm.
- *Mal by to lekár manželke prezradiť a chrániť tak jej bezpečnosť? Ako sa má zachovať, keď je manželka takisto jeho pacientkou?*

Morálna dilema – zubné lekárstvo

- Do zubnej ambulancie príde nový pacient s bolesťou. Pred vyšetrením oznamuje lekárovi, že je HIV pozitívny a žiada ho o vyšetrenie a zákrok, ktorý by jeho bolesť odstránil. Lekár sa vyšetreniu zdráha s tým, že musí postupovať podľa princípu nonmaleficiencie a chrapit' seba a iných pacientov pred možnou nákazou.
- *Čo si myslíte o tomto prípade?*

Prax – dilemma – rozhodovanie

- Nevyhnutnosť robiť rozhodnutia
- Praktické vykonanie rozhodnutia je na lekárovi
- Množstvo rôznych situácií – neexistuje jedno „predpísané riešenie“
- **Časový limit na rozhodovanie**

Morálna dilema je...

- Slovo *dilema* pochádza z gréckeho „dvojité tvrdenie“
- Ak ste uviazli v morálnej dileme, máte nejaké dobré morálne dôvody robiť každú z dvoch (alebo viacerých) rôznych činností. Problém je v tom, že nemôžete robiť oboje. V prípade, že zvolíte jednu porušíte druhú a naopak.

Máte nepríjemnú voľbu medzi dvoma morálnymi povinnosťami, a preto ste nútení porušiť jednu povinnosť.

Morálna dilema je...

- I.

Na jednej strane existujú dôvody, že akt je morálne prípustný a na druhej strane sú dôvody, že je neprípustný. Dôvody pre a proti sú vyrovnané.

- II.

Existuje povinnosť vykonať dve alebo viaceré vzájomne sa vylučujúce činnosti. Niektoré normy zaväzujú urobiť x a zároveň iné normy zaväzujú urobiť y, pričom je nemožné vykonať oboje.

Morálna dilema v praxi

- Situácia zahŕňajúca výber medzi rovnako nevyhovujúcich alternatívami
- Situácia, kedy akékoľvek riešenie porušuje nejaký morálny princíp
- Je to konflikt medzi 2 (alebo viacerými) morálnymi požiadavkami

Ako riešiť morálny problém?

ŠTYRI PRINCÍPY LEKÁRSKEJ ETIKY A SITUAČNÝ PRÍSTUP

- **Po prvé:**
  - Diagnostikovať prípad optikou základných etických princípov
    - **Beneficiencia**
    - **Nonmaleficiencia**
    - **Autonómia**
    - **Spravodlivosť**

Ako riešiť morálny problém

- **Po druhé:**

- Abstraktné princípy musia byť špecifikované tak, aby boli vhodné pre analýzu kontextu prípadu

- **Po tretie:**

- Pokúsiť sa nájsť podobné prípady (paradigmatický prípad), ktorý slúži ako vzor riešenia a reflexie

- **Po štvrté:**

- Pokúsiť sa vyriešiť prípad s čo najjasnejšie určeným riešením a zodpovednosťou

Ako riešiť morálny problém – postup

- **Identifikácia problému**
- **Zhromaždiť informácie o prípade**
- **Rozbor prípadu**
- **Riešenie prípadu**

Riešenie problému

Pomocné otázky, ako spätná väzba pre Vás samých

- Aký mám „pocit“ z rozhodnutia?
- Súhlasili by s mojím rozhodnutím „authority“?
- Je riešenie aj príkladom pre iných?
- V prípade, že by to bol môj problém, chcel by som, aby sa konalo rovnako?

Prečo vznikajú morálne dilemy

- Rozdiel medzi cieľmi medicíny (napr. kuratívna vs. paliatívna starostlivosť)
- Rozdiel medzi cieľmi starostlivosti z pohľadu profesionálov a z pohľadu pacienta
- Rozdiel v možnostiach a realitou systému zdravotnej starostlivosti

Prečo vznikajú morálne dilemy

- Problémy spôsobené nedostatok vedomostí
- Necitlivosť zúčastnených profesionálov
- Zdravotníci majúci navzájom rôzne hodnoty a presvedčenia

Literature

- BEAUCHAMP, T.L. Methods and principles in biomedical ethics. In *J Med Ethics*, 2003, 29:5, pp. 269-274.
- GILLON, R. Medical ethics: four principles plus attention to scope. In *BMJ* 1994, 309:184.
- GILLON, R. Introduction: Four scenarios. In *J Med Ethics*, 2003, 29:5, pp. 267-268.
- LAJKEP, T. Etika v praxi: Dilemata zachování lékařského tajemství v praxi. In *Zdravotnictví a medicína*, 2002, č. 51-52, s. 20-22.
- MacDONALD, Ch. Guide to Moral Decision Making, URL=
<http://www.ethicsweb.ca/guide/>.
- McCONNELL, T. Moral Dilemmas. In *The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Summer 2010 Edition)*, Edward N. Zalta (ed.), URL =
<http://plato.stanford.edu/archives/sum2010/entries/moral-dilemmas>.
- SPAGNOLI, F. What is a Moral Dilemma?
URL=<https://filipspagnoli.wordpress.com/2010/08/30/what-is-a-moral-dilemma/>.